

ciologikus regénye, amely először 1919-ben jelent meg, nagy hatással volt korára. Az volt az álláspontja, hogy csak a magyar parasztot lehet fajilag tisztán magyarnak tekinteni. Lásd továbbá Berend T. Iván: „The Road Toward the Holocaust. The Ideological and Political Background.” In: *The Holocaust in Hungary. Forty Years Later*. Szerk.: Randolph L. Braham, Institute for Holocaust Studies of The City University of New York, New York, 1985, 31–41. o.

35. Lévai, *i. m.*, 20–21. o.

36. A neológok országos gyűlése március 4-én kezdődött, az ortodoxoké augusztus 17-én.

37. *Horthy Miklós titkos iratai*, 131–135. o.

38. *Uo.*, 136–138. o.

39. A választások eredményét közli Rothschild, *i. m.*, 174. o.

40. Érdekes, hogy a magyar parlament mindkét házában voltak zsidó, illetve zsidó származású, de kikeresztelkedett tagjai. A felsőháznak hivatalból tagja volt Löw Immánuel és Reich Koppel, később Frankl Adolf a neológ és az ortodox hitfelekezet képviselőjében, rajtuk kívül egyebek között Láng Lajos és Vida Jenő is bent ült a felsőházban. Az alsóházban a legkülönbözőbb politikai meggyőződésű zsidók foglaltak helyet, így Bródy Ernő, Buchinger Manó, Büchler József, Györki Imre, Kertész Miklós, Sándor Pál és Vázsonyi János, Baracs Marcell, Dési Géza, Fábíán Béla, Gál Jenő, Glückstahl Samu. A képviselők korelnökeként Sándor Pált Gömbös házelnökké is megválasztatta. Gömbös pártjának budapesti képviselő-jelölti listájára jó néhány zsidót is felvett, köztük Szurday Róbertet és Lédermann Mórt. Vö. Lévai, *Fekete könyv*, 18–19. o.

41. C. A. Macartney, 1:155. o.

42. *Uo.*, 148. o.

43. Gömbös külpolitikáját lásd *uo.*, 136–154. o.

44. A Harmadik Birodalom legfontosabb ügynökei közé tartozott Hain Péter, aki a rendőrségen töltött be bizalmi állást, és Horthy személyes biztonságáért felelt, valamint Bakó László, akinek vezető szerepe volt 1944-ben a zsidók megsemmisítésében.

45. További részleteket közöl Major Róbert: *25 év ellenforradalmi sajtó, 1919–1944*. (Cserépfalvi, Bp., 1945, 108. o.) c. könyvében.

46. A kisgazdák és a földtelen parasztok ügyéért emeltek szót az ún. falukutatók, akik nagy odaadással, de alig észlelhető eredménnyel működtek. Voltak köztük újságírók, történészek, szociológusok és közgazdászok, de regényírók és költők is. A Gömbös-féle szociális demagógiából kiábrándulva egy emberként lényegi reformokat szorgalmaztak, amilyen gyorsan csak lehet. Ezek közé a modern népiesek közé tartozott például Féja Géza is. 1937-ben Márciusi Frontot szerveztek, ezzel is utalva arra, hogy történelmileg az 1848-as márciusi forradalmárok közvetlen örököseinek tartják magukat. A harmincas évek vége felé azonban megmutatkozott, hogy két lélek lakozik bennük, s egy részük – Erdélyi József és Sinka István – elment szélsőjobbra, más részük viszont bal felé tolódott, így Kovács Imre, Veres Péter, Darvas József. Darvasnak szerepe volt a Nemzeti Parasztpárt létrehozásában, és a Németh László által meghirdetett „harmadik út” eszméjét és politikáját vallotta. Ez a „harmadik út” aktív ellenállást ajánlott mind a német, mind az orosz terjeszkedéssel szemben, és elvetette mind a kapitalizmust, mind a szocializmust.

A népiesek politikáját részletesen tárgyalja Asher Cohen: „Fajelmélet és antiszemitizmus a magyarországi baloldali népieseknél. Veres Péter, az író és politikus” c., héber nyelvű tanulmányában. In: *Studies on the Holocaust Period*. Hakibbutz Hameuchad, Tel-Aviv, 1978, 1:176–188. o.